

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง การดำเนินงานตามบทบาทของผู้ใหญ่บ้านในเขตอำเภอพยัคฆภูมิพิสัย จังหวัดมหาสารคาม ผู้วิจัยสรุปผลการวิจัยตามลำดับขั้นตอน และข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. วัตถุประสงค์การวิจัย
2. สมมติฐานการวิจัย
3. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
4. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
5. การวิเคราะห์ข้อมูล
6. สถิติที่ใช้ในการวิจัย
7. สรุปผลการวิจัย
8. อภิปรายผลการวิจัย
9. ข้อเสนอแนะสำหรับงานวิจัย

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับการดำเนินงานตามบทบาทของผู้ใหญ่บ้านในเขตอำเภอพยัคฆภูมิพิสัย จังหวัดมหาสารคาม
2. เพื่อเปรียบเทียบระดับการดำเนินงานของผู้ใหญ่บ้านที่มีเพศ อายุ และการศึกษาสูงสุดแตกต่างกัน ต่อการดำเนินงานตามบทบาทของผู้ใหญ่บ้านในเขตอำเภอพยัคฆภูมิพิสัย จังหวัดมหาสารคาม
3. เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการดำเนินงาน ตามบทบาทของผู้ใหญ่บ้านในเขตอำเภอพยัคฆภูมิพิสัย จังหวัดมหาสารคาม

สมมติฐานของการวิจัย

1. การดำเนินงานตามบทบาทของผู้ใหญ่บ้านในเขตอำเภอพยัคฆภูมิพิสัย จังหวัดมหาสารคาม อยู่ในระดับปานกลาง

2. ผู้ใหญ่บ้านที่มีเพศ อายุ และการศึกษาสูงสุดแตกต่างกัน มีระดับในการดำเนินงานตามบทบาทของผู้ใหญ่บ้าน แตกต่างกัน

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากร ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้ใหญ่บ้านในเขตอำเภอพยัคฆภูมิพิสัย จำนวน 145 คน

2. กลุ่มตัวอย่าง ที่ใช้ในการวิจัย จำนวน 145 คน ได้จากการคำนวณหาขนาดของกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้สูตร ทาโร ยามาเน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ลักษณะของเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาเป็นแบบสอบถาม ซึ่งประกอบด้วยข้อคำถามทั้งหมด 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามที่ต้องการทราบเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไป ของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นแบบตรวจสอบรายการ

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามที่ต้องการศึกษา ระดับการดำเนินงานตามบทบาทของผู้ใหญ่บ้านในเขตอำเภอพยัคฆภูมิพิสัย จังหวัดมหาสารคาม ลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่าของลิเคิร์ต มี 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด จำนวน 4 ด้าน รวม 26 ข้อ โดยให้ผู้ตอบเลือกตอบเพียงระดับเดียว

ตอนที่ 3 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะในการดำเนินงานตามบทบาทของผู้ใหญ่บ้านในเขตอำเภอพยัคฆภูมิพิสัย จังหวัดมหาสารคาม เป็นแบบคำถามปลายเปิด จำนวน 4 ข้อ

การวิเคราะห์ข้อมูล

ตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์ของข้อมูล และวิเคราะห์โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป

สถิติที่ใช้ในการวิจัย

1. สถิติที่ใช้ในการตรวจสอบคุณภาพแบบสอบถาม ความเชื่อมั่นหรือความเชื่อถือได้ของแบบสอบถามเป็นแบบรายด้านหรือทั้งฉบับโดยหาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาตามวิธีของคอนบราค

2. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่

2.1 การวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานทั่วไป ใช้สถิติการแจกแจง และร้อยละ

2.2 การวิเคราะห์ความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่าง ใช้สถิติค่าเฉลี่ย (Mean)

ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

2.2.1 การวิเคราะห์เปรียบเทียบความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่าง ที่มีเพศระดับการศึกษาและอาชีพแตกต่างกัน สถิติที่ใช้ ได้แก่ t -test และ F -test

2.2.2 การวิเคราะห์ความแตกต่างที่นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จะพิสูจน์ความแตกต่างรายคู่ โดยวิธี แอล เอส ดี

สรุปผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การดำเนินงานตามบทบาทของผู้ใหญ่บ้านในเขตอำเภอพยัคฆภูมิพิสัย จังหวัดมหาสารคาม พบว่า

1. ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 145 คน เป็นชาย 133 คน (ร้อยละ 91.7) และเป็นหญิง 12 คน (ร้อยละ 8.3) อายุส่วนใหญ่คือ 36-46 ปี จำนวน 80 คน (ร้อยละ 55.2) 47 ปี ขึ้นไป จำนวน 39 คน (ร้อยละ 26.9) 25-35 ปี จำนวน 26 คน (ร้อยละ 17.9) การศึกษาสูงสุด คือ ระดับประถมศึกษาหรือเทียบเท่า จำนวน 68 คน (ร้อยละ 46.9) ระดับมัธยมศึกษาตอนต้นหรือเทียบเท่า จำนวน 42 คน (ร้อยละ 29.0) ระดับมัธยมศึกษาตอนปลายหรือเทียบเท่า จำนวน 31 คน

2. ผลการวิจัยเรื่องการดำเนินงานตามบทบาทของผู้ใหญ่บ้านในเขตอำเภอพยัคฆภูมิพิสัย จังหวัดมหาสารคาม

ในการวิจัยเรื่อง การดำเนินงานตามบทบาทของผู้ใหญ่บ้านในเขตอำเภอพยัคฆภูมิพิสัย จังหวัดมหาสารคาม การดำเนินงานตามบทบาทของผู้ใหญ่บ้านโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย

ได้แก่ ด้านการพัฒนาเศรษฐกิจและการพัฒนาสังคม ด้านการอำนวยความสะดวกยุติธรรม ให้กับประชาชน ด้านการปกครองและการรักษาความสงบเรียบร้อย และด้านการบริการ ตามลำดับ

3. ผลการศึกษาเปรียบเทียบการดำเนินการตามบทบาทระหว่างกลุ่ม

ในการศึกษาวิจัย พบว่า การดำเนินงานตามบทบาทของผู้ใหญ่บ้านในเขตอำเภอ พัทลุงภูมิพิสัย จังหวัดมหาสารคาม ทั้ง 3 กลุ่ม ได้แก่ เพศ อายุ และระดับการศึกษา ไม่มีความแตกต่างกัน

3.1 ผลการศึกษาเปรียบเทียบการดำเนินงานระหว่างกลุ่มเพศ

ในการวิจัยพบว่า การดำเนินงานตามบทบาทของผู้ใหญ่บ้านในเขต อำเภอพัทลุงภูมิพิสัย จังหวัดมหาสารคาม ระหว่างเพศชายและเพศหญิง โดยรวม ไม่แตกต่างกัน

3.2 ผลการวิจัยเปรียบเทียบการดำเนินงานที่มีระดับอายุแตกต่างกัน

ในการวิจัยพบว่า การดำเนินงานตามบทบาทของผู้ใหญ่บ้านในเขต อำเภอพัทลุงภูมิพิสัย จังหวัดมหาสารคาม ที่มีระดับอายุแตกต่างกัน โดยรวม ไม่แตกต่างกัน

3.3 ผลการเปรียบเทียบการดำเนินงานที่มีระดับการศึกษาสูงสุดแตกต่างกัน

ในการวิจัยพบว่า การดำเนินงานตามบทบาทของผู้ใหญ่บ้านในเขต อำเภอพัทลุงภูมิพิสัย จังหวัดมหาสารคาม ที่มีระดับการศึกษาสูงสุดแตกต่างกัน โดยรวม ไม่แตกต่างกัน

4. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับความคิดเห็นและข้อเสนอแนะในการดำเนินงานตามบทบาทของผู้ใหญ่บ้านอำเภอพัทลุงภูมิพิสัย จังหวัดมหาสารคาม

ในการวิจัยการดำเนินงานตามบทบาทของผู้ใหญ่บ้านอำเภอพัทลุงภูมิพิสัย จังหวัดมหาสารคาม มีความคิดเห็นและข้อเสนอแนะต่าง ๆ เรียงลำดับจากด้านที่มากไปน้อยดังนี้ ด้านการบริการการมีผู้ให้ข้อเสนอแนะควรมีจุดรับแจ้งเหตุต่าง ๆ ที่ประชาชนร้องขอ รับร้องขอมีบัตรประจำตัวประชาชน สํารวจจัดทำบัญชีสัตว์พาหนะ ควบคุมการมีอาวุธปืนของประชาชน และประสานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเมื่อมีโรคระบาด ด้านการพัฒนาเศรษฐกิจและการพัฒนาสังคม ควรมีการจัดการสนับสนุนให้เกิดลานค้าชุมชน ส่งเสริมให้เกิดกลุ่มอาชีพ สนับสนุนให้เกิดกลุ่มออมทรัพย์ของประชาชน ส่งเสริมให้ราษฎรมีความรู้การปลูกพืชเศรษฐกิจ ด้านการอำนวยความสะดวกยุติธรรมให้กับประชาชน ควรมีเจ้าหน้าที่คอยให้คำปรึกษาด้านกฎหมายกับประชาชนและส่งเสริมความสามัคคีของประชาชน และด้าน

การปกครองและการรักษาความสงบเรียบร้อย ควรจัดให้มีเจ้าหน้าที่ไว้จับกุมปราบปรามผู้บุกรุก
ครอบครองป่า จับกุมผู้มิได้ต้องห้าม ดูแลรักษาที่ดินอันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดิน
จัดหมู่บ้านตำบลให้เป็นระเบียบเรียบร้อย และกระทำตนเป็นตัวอย่างแก่ราษฎร

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัย การดำเนินงานตามบทบาทของผู้ใหญ่บ้านในเขตอำเภอพยัคฆภูมิพิสัย
จังหวัดมหาสารคาม มีประเด็นที่นำมาอภิปราย ดังนี้

สมมติฐานที่ 1 ระดับการดำเนินงานตามบทบาทของผู้ใหญ่บ้านในเขตอำเภอ
พยัคฆภูมิพิสัย จังหวัดมหาสารคาม อยู่ในระดับปานกลาง

ผลการวิจัยพบว่า ระดับการดำเนินงานตามบทบาทของผู้ใหญ่บ้านในเขตอำเภอ
พยัคฆภูมิพิสัย จังหวัดมหาสารคามอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับครุณี จันท์ทอง (2539)
ที่ได้ศึกษาความเข้าใจบทบาทของตนเองของกำนัน ผู้ใหญ่บ้านต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิต
ศึกษาเฉพาะกรณีจังหวัดกระบี่ผลการศึกษาพบว่า กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน มีความเข้าใจในบทบาท
ของตนเองทุกด้านอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับ วีรัชัย นาคมาศ (2548 : บทคัดย่อ) ที่ได้
ทำการศึกษาคำแนะนำตามบทบาทของผู้ใหญ่บ้านที่ได้รับเลือกใหม่ ศึกษากรณี จังหวัด
พระนครศรีอยุธยา ผลการศึกษาพบว่าบทบาทของผู้ใหญ่บ้านที่ได้รับเลือกใหม่ในภาพรวมอยู่
ในระดับสูง สอดคล้องกับ รัชชชัย รักขนาม (2538) ที่ได้ทำการศึกษา สถานภาพและภาวะ
ผู้นำของผู้ใหญ่บ้านกับบทบาทการปกครองท้องที่ ซึ่งการศึกษาระดับอำเภอจอมบึง จังหวัด
ราชบุรี จากผลการศึกษาพบว่า สถานภาพของผู้ใหญ่บ้านซึ่งประกอบด้วย เพศ อายุ และ
การศึกษา มีความสัมพันธ์ต่อการปกครองท้องที่คือ ผู้ใหญ่บ้านที่เป็นชายมีบทบาทการเป็น
ผู้ใหญ่บ้านสูงกว่าผู้ใหญ่บ้านที่เป็นหญิง สำหรับการศึกษของผู้ใหญ่บ้านที่มีการศึกษาสูง
จะมีบทบาทการเป็นผู้ใหญ่บ้านสูงด้วย

บทบาทของผู้ใหญ่บ้านในเขตอำเภอพยัคฆภูมิพิสัย จังหวัดมหาสารคาม โดยรวม
อยู่ในระดับมาก อาจเป็นไปได้ว่าจากสถานการณ์ในปัจจุบันมีการแข่งขันทางการเมืองสูง
การเปลี่ยนแปลงเศรษฐกิจและสังคมเป็นไปอย่างรวดเร็ว โดยเฉพาะผู้ใหญ่บ้านในปัจจุบัน
ต้องแข่งขันลงรับเลือกจากประชาชนในเขตหมู่บ้าน ประกอบกับเป็นคนในพื้นที่ ทำให้เข้าใจ
ถึงปัญหาและความต้องการของประชาชนในหมู่บ้านเป็นอย่างดี ประกอบกับผู้ใหญ่บ้าน
มีอำนาจหน้าที่ในฐานะพนักงานฝ่ายปกครองตามพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่
(ฉบับที่ 11) พ.ศ. 2551 มาตรา 27 ซึ่งบัญญัติไว้อย่างชัดเจนว่า กำนันผู้ใหญ่บ้านมีอำนาจ

หน้าที่ในการรักษาความสงบเรียบร้อยของราษฎร ทำให้การดำเนินงานด้านการปกครองและรักษาความสงบเรียบร้อยรวมทั้งด้านอำนวยการควบคุมยุติธรรมเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และผู้ใหญ่บ้านเป็นส่วนหนึ่งของคณะกรรมการองค์การบริหารส่วนตำบล ทำให้ทราบถึงงบประมาณในการพัฒนาท้องถิ่น จึงมุ่งเสนอโครงการต่าง ๆ ที่จะทำในท้องถิ่นของตนเพื่อจะนำงบประมาณส่วนหนึ่งมาใช้ในการพัฒนาพื้นที่ ทำให้การพัฒนาเศรษฐกิจอยู่ในระดับมาก

1. ด้านการปกครองและการรักษาความสงบเรียบร้อย ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดสองลำดับแรก คือ คูแกลูกบ้านให้ปฏิบัติหน้าที่ซึ่งจะต้องกระทำตามกฎหมายและกระทำตนเป็นตัวอย่างแก่ราษฎร ซึ่งมีระดับการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก แต่ก็ควรมีการปรับปรุงเพื่อยกระดับการดำเนินงานให้มากยิ่งขึ้น โดยควรจัดหมู่บ้านตำบลให้เป็นระเบียบเรียบร้อย ดูแลรักษาที่ดินอันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินให้อยู่ในความเป็นระเบียบ
2. ด้านการพัฒนาเศรษฐกิจและการพัฒนาสังคม ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดสองลำดับแรกคือ ส่งเสริมให้ราษฎรมีความรู้การปลูกพืชเศรษฐกิจและสนับสนุนให้เกิดกลุ่ม ออมทรัพย์ซึ่งมีระดับการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก โดยการดำเนินงานควรมีการจัดให้มี การสนับสนุน ส่งเสริมให้เกิดกลุ่มอาชีพในชุมชน และส่งเสริมอบรมราษฎรเป็นคนดีมีคุณธรรม
3. ด้านการอำนวยการควบคุมยุติธรรมให้กับประชาชน ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดสองลำดับแรก คือ ส่งเสริมความสามัคคีของประชาชนและให้คำปรึกษาด้านกฎหมายกับประชาชน ซึ่งมีระดับการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก ซึ่งผู้ใหญ่บ้านในเขตอำเภอพยุหะคีรีควรรักษาเกณฑ์ด้านการให้คำปรึกษาด้านกฎหมายกับประชาชน และควรมีการส่งเสริมความสามัคคีของประชาชนในชุมชนอย่างสม่ำเสมอ
4. ด้านการบริการ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดสองลำดับแรก คือ ประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเมื่อมีโรคระบาดและรับแจ้งเหตุต่าง ๆ ที่ประชาชนร้องขอ ซึ่งมีระดับการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก ผู้ใหญ่บ้านในเขตอำเภอพยุหะคีรีควรมีการพัฒนาระบบการประสานงานระหว่างหน่วยงานและการประชาสัมพันธ์เพื่อความเข้าใจอันดีกับประชาชนในชุมชน

สมมติฐานที่ 2 การดำเนินงานตามบทบาทของผู้ใหญ่บ้านอำเภอพยุหะคีรี จังหวัดมหาสารคาม ที่มีความแตกต่างกันระหว่างกลุ่มเพศ อายุ และการศึกษาสูงสุด

1. การเปรียบเทียบการดำเนินงานตามบทบาทระหว่างกลุ่มเพศ

จากการศึกษาพบว่า การดำเนินงานตามบทบาทของผู้ใหญ่บ้านอำเภอพยุหะคีรี จังหวัดมหาสารคาม ระหว่างเพศชายและเพศหญิง ไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับผลการศึกษาวิจัยของวีรชัย นาคมาศ (2548 : บทคัดย่อ) พบว่า เพศ อายุ สถานภาพครอบครัว

ระดับการศึกษา อาชีพและรายได้ที่แตกต่างกันมีบทบาทในการปฏิบัติงานไม่แตกต่างกัน ไม่สอดคล้องกับเสรี หอมเกสร (2535 : บทคัดย่อ) ที่ได้ศึกษาบทบาทของผู้ใหญ่บ้านหญิง ศึกษาเปรียบเทียบระหว่างผู้ใหญ่บ้านหญิง และผู้ใหญ่บ้านชายในเขตพื้นที่อำเภอหล่มสัก จังหวัดเพชรบูรณ์ พบว่า บทบาทของผู้ใหญ่บ้านเพศหญิงและเพศชายมีความแตกต่างกัน อาจเป็นไปได้ว่าในสถานการณ์ปัจจุบันที่สังคมเจริญขึ้น การติดต่อสื่อสารง่ายดายขึ้นทำให้ การประสานงานดำเนินงานของผู้ใหญ่บ้านกับชุมชนเป็นไปได้ด้วยดี ประกอบกับผู้ใหญ่บ้าน เป็นคนในพื้นที่ทำให้เข้าใจถึงปัญหาและความต้องการของประชาชนในหมู่บ้านเป็นอย่างดี

2. การเปรียบเทียบการดำเนินงานตามบทบาทที่มีอายุแตกต่างกัน

จากการศึกษาพบว่า การดำเนินงานตามบทบาทของผู้ใหญ่บ้านอำเภอพยัคฆภูมิพิสัย จังหวัดมหาสารคาม ที่มีอายุแตกต่างกันไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับผลการศึกษาวิจัยของ วีรัชย์ นาคมาศ (2548 : บทคัดย่อ) พบว่า เพศ อายุ สถานภาพครอบครัว ระดับการศึกษา อาชีพและรายได้ที่แตกต่างกันมีบทบาทในการปฏิบัติงานไม่แตกต่างกัน ไม่สอดคล้องกับ ครุณี จันทร์ทอง (2539 : บทคัดย่อ) ผลการศึกษาพบว่า อายุ ศาสนา การศึกษา และรายได้ ที่แตกต่างกัน ทำให้ความเข้าใจบทบาทตนเองของการพัฒนาคุณภาพชีวิตบางด้านแตกต่างกัน อาจเป็นไปได้ว่าเนื่องจากผู้ใหญ่บ้านที่ได้รับเลือกเป็นคนในพื้นที่ ทำให้ต้องเป็นคนที่ได้รับ การนับหน้าถือตาจากคนในชุมชน มีความพร้อมทั้งคุณวุฒิและวัยวุฒิเป็นทุนเดิมอยู่แล้วทำให้ อายุไม่เป็นอุปสรรคในการดำเนินงาน

3. การเปรียบเทียบการดำเนินงานตามบทบาทที่มีระดับการศึกษาสูงสุดแตกต่างกัน

จากผลการศึกษาพบว่า การดำเนินงานตามบทบาทของผู้ใหญ่บ้านอำเภอ พยัคฆภูมิพิสัย จังหวัดมหาสารคาม ที่มีระดับการศึกษาสูงสุดแตกต่างกันไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับผลการศึกษาวิจัยของวีรัชย์ นาคมาศ (2548 : บทคัดย่อ) พบว่า เพศ อายุ สถานภาพครอบครัว ระดับการศึกษา อาชีพและรายได้ที่แตกต่างกันมีบทบาทในการปฏิบัติงาน ไม่แตกต่างกัน ไม่สอดคล้องกับครุณี จันทร์ทอง (2539 : บทคัดย่อ) ที่ศึกษาความเข้าใจ บทบาทของตนเองของกำนัน ผู้ใหญ่บ้านต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิต ศึกษาเฉพาะกรณีจังหวัด กระบี่ ผลการศึกษาพบว่า อายุ ศาสนา การศึกษา และรายได้ที่แตกต่างกัน ทำให้ความเข้าใจ บทบาทตนเองของการพัฒนาคุณภาพชีวิตบางด้านแตกต่างกัน

จากการศึกษาพบว่าผู้ใหญ่บ้านที่มี เพศ อายุ และระดับการศึกษาสูงสุดแตกต่างกัน มีระดับการดำเนินงานไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเป็นไปได้ว่า อำเภอพยัคฆภูมิพิสัยเป็นอำเภอที่ไม่ใหญ่นักและผู้ใหญ่บ้านเป็นคนในพื้นที่ ทำให้เข้าใจถึงปัญหาและความต้องการของประชาชน ในหมู่บ้านเป็นอย่างดี จึงทำให้การดำเนินงานไม่แตกต่างกัน

ข้อเสนอแนะสำหรับงานวิจัย

1. ข้อเสนอแนะในการวิจัย

ในการศึกษาการดำเนินงานตามบทบาทของผู้ใหญ่บ้านอำเภอพยัคฆภูมิพิสัย จังหวัดมหาสารคาม ทำให้ผู้ศึกษาได้ข้อสังเกตที่จะได้นำเสนอให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องได้ทราบ อันอาจเป็นประโยชน์ในการกำหนดนโยบาย วางยุทธศาสตร์หรือแนวทางปฏิบัติในการให้บริการในส่วนที่บกพร่องให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ดังนี้

- 1.1 ผู้ใหญ่บ้านควรเพิ่มบทบาทด้านการพัฒนาและส่งเสริมอาชีพแก่ประชาชนในด้านพานิชยกรรมมากขึ้น
- 1.2 ควรมีการจัดตั้งสาธารณประโยชน์ต่อประชาชนในหมู่บ้าน เช่น สถานที่พักผ่อนหย่อนใจและที่อ่านหนังสือพิมพ์ประจำหมู่บ้าน
- 1.3 รัฐบาลควรมีการจัดสรรงบประมาณให้กับผู้ใหญ่บ้านเพื่อนำไปพัฒนาหมู่บ้านให้มีความเจริญมากขึ้น
- 1.4 ควรมีการกำหนดลักษณะของงานอย่างชัดเจนระหว่างผู้ใหญ่บ้านกับองค์การบริหารส่วนตำบลในเป็นสัดส่วนมากขึ้น

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยในครั้งต่อไป

ควรมีการวิจัยเกี่ยวกับสภาพของปัญหาในการดำเนินงานตามบทบาทของผู้ใหญ่บ้านในแต่ละอำเภอ แต่ละหมู่บ้านว่าส่วนใหญ่แล้วมีปัญหาใดบ้างที่เกิดขึ้นมากที่สุดในการดำเนินงานตามบทบาทของผู้ใหญ่บ้าน